

Veckans växt v. 45 2010

Kaktusdahlia och vinterförvaring

För en månads sedan hade vi den första frosten här i Alnarp och för ca två veckor sedan börjande jag att gräva upp de dahliaknölar som vi hade på provodlingsfältet. De hade då fått stå och vissna ner ordentligt. Dahlia tål inte våra vintrar här i Sverige utan måste grävas upp varje höst. De bör få en frostknäpp innan man gräver upp dem för att klara övervintringen bättre. Man får vara försiktig när man gräver upp knölarerna för de har vuxit under året så det är lätt att man sätter spaden fel och tar av någon knöl. Jag förvarar våra knölar i källaren där det är ca 10 grader varmt. Det får inte gå under nollan eller över 15 grader under vintern. Behåll en hel del av jorden kvar, skaka bara av det yttre, så har de skydd under vintern.

Dahlia kommer ursprungligen från Mexico och tillhör familjen *Asteraceae*, asterväxter. Det finns ett 30-tal arter av dahlia. I veckans växt 37 2006, kan du läsa mer om dess historia. Trädgårdsdahlia härstammar från en korsning mellan *Dahlia coccinea* x *sorensenii*. Den har haft flera synonyma namn som *D. x cultutum*, *D. x hortensis*, *D. rosea*, *D. variabilis* och *Georgina variabilis*, men idag heter den *D. xpinnata*. Dahliasorterna delas in i grupper efter växtsätt och blommornas utseende.

När man studerar gamla svenska priskuranter kan man följa hur populära dahlorna har varit. I Göteborgs trädgårdsförenings listor från 1861 finns 220 olika sorter av dahlior. Fyrtio år senare är dahlia fortfarande populär. I kataloger från Svensons Fröhandel i Stockholm år 1900 finns det 212 sorter till försäljning. Den populäraste gruppen var kaktusdahlorna, med 58 sorter. Därefter sjönk intresset för växten. I samma företagskatalog, från 1934 fanns endast 62 olika dahliasorter till försäljning.

Kaktusdahlia är helt fylld så att ingen disk syns. Strålblommorna är smala och spetsiga, raka eller vridna. Kanten på strålblommorna är bakåtböjda i mer än 50 % av bladens längd. Gruppen delas in i undergrupper beroende på hur stora blommorna är. 1872 fick holländaren van den Berg knölar från Mexico. Året efter blommande knölarerna, som visade sig vara av kaktustyp. 1874 kom kaktusdahlia till England och blev där mycket populär. Den blev vid sekelskiftet en modeblomma och den största gruppen av dahlior.

Ovan: Fynd från Skåne, 1930-tal; Västergötland 1920-tal; Västergötland ålder okänd.

Det finns även en grupp för semikaktusar. Skillnaden mellan denna grupp och kaktusgruppen är att semikaktusdahlians strålblommor är bakåtböjda i mer än 25 % och mindre än 50 % av sin längd. Annars är blomman helt fylld och strålblommorna är antingen raka eller invridna.

Till lök- och knöluppet har det kommit in ca 80 tips av äldre dahlior, var av ett tiotal är kaktusdahlior. De äldsta dahlior som vi har fått in går att spåra ända tillbaka till 1800-talet. Fantastiskt att tänka sig att någon har varje höst grävt upp knölarna och sedan nästkommande år planterat dem igen i över 110 år!

Har du en gammal dahlia som går att spåra tillbaka till före 1940, passa på och tipsa lök- och knöluppet. 2010 är sista året som vi inventerar!!

Olika sorters knölar

Text och bild: Karin Persson, Lök- och knöluppet

Läs mer:

- Svalin Gunnarsson E., 2010. Dahlior.
- Svenska dahliasällskapet, 1952. Om dahlior.